

KAPITOLA PRVNÍ

O exhibicionistech

Trestní právo umí být velmi zábavné, vše závisí na výběru kauz. A proto si hned v první kapitole povíme o onanování na veřejnosti. S trestním postihem exhibicionistů se státní zástupce setkává relativně často. Masturbace na veřejnosti nemá „vlastní paragraf“, takové chování je třeba vnímat jako hrubou neslušnost ve smyslu § 358 tr. zákoníku, tedy přečin výtržnictví. Chování exhibicionisty může souviset se sexuální deviací, je proto na místě obviněného znalecky zkoumat. Dosud jsem měla „šťěstí“ na kauzy, v nichž obviněný byl shledán nepřičetným, a jeho nebezpečnost pro společnost byla řešena uložením ochranného léčení podle § 99 odst. 1 tr. zákoníku.

Honil si ho na hokeji poprvé

Dne 25. 11. 2016 jistý Adam Smolař společně s pořadatelskou službou zadržel muže, který onanoval před lidmi při hokejovém utkání. Zadrženého předali policejní hlídce, která na místě zjistila 3 svědky onanie a dohodla se s nimi, že se dostaví k podání vysvětlení.

Téhož dne byly z pokynu státní zástupkyně zahájeny úkony trestního řízení pro přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, takže následně provedené úkony, zejména podaná vysvětlení v režimu § 158 odst. 6 tr. řádu, mohla být v případném soudním řízení za souhlasu stran čtena. Pokud by policejní orgán úkony trestního řízení nezahájil a od svědků požadoval vysvětlení v režimu zákona o Policii ČR museli by všichni být v prověřování slyšeni znovu. Není proto výjimkou, že státní zástupce po seznámení se skutkem a dosavadními zjištěními, policejnímu orgánu

uloží, aby zahájil úkony trestního řízení podle § 158 odst. 3 tr. řádu. Děje se tak zpravidla telefonicky.

V den zadržení k věci podal vysvětlení podezřelý Pavel Kopyto. Uvedl, že se léčí a má těžkou migrénu, střední mentální retardaci, dětskou mozkovou obrnu, lehkou mozkovou dysfunkci a psychomotorickou retardaci. Omezen na svéprávnosti kupodivu nebyl. Popřel, že by na hokeji onanoval. Tvrdil, že když přišel z WC, všiml si, že má rozepnuté kalhoty. Kalhoty si zapnul, po chvíli se mu rozjel zip a zapnul je znovu. Poté k němu přišli pořadatelé a odvedli jej. Žádný alkohol nepil.

Jeho tvrzení ohledně alkoholu potvrdil alkotest. Pavel Kopyto měl čistý trestní rejstřík i opis z evidence přestupků. Pečovala o něj matka, která potvrdila, že je nemocný. Dále uvedla, že ve škole i doma s ním probírají sexuální výchovu. Vrtá se v kapse, když je nervózní, ale žádné potíže s jeho chováním v tomto směru dosud nebyly.

Z podaných vysvětlení svědků nebylo možné jednoznačně určit, že Pavel Kopyto skutečně onanoval. Adam Smolař policii řekl, že nabyl dojmu, že muž stojící opodál onanuje. Nebylo úplně vidět, jak onanuje, měl přes sebe dlouhý dres, ale z těch pohybů to bylo patrné. Kousek od něj stály dvě nezletilé dívky, proto s přáteli alarmovali pořadatele. Daniel Vrabec popsál, že muž měl pravou ruku strčenou pod dresem a prováděl pohyby jako při masturbaci. Marta Kociánová na rozdíl od obou mužů viděla, že měl ruku přímo v rozepnutém poklopci a dělal kopulační pohyby, jeho přirození přitom však neviděla.

Ze zajištěného kamerového záznamu bylo patrné, že ať už Pavel Kopyto prováděl cokoliv, zůstalo to skryto pod dlouhým dresem. V tomto případě nebylo k dispozici dostatek důkazů, že by Pavel Kopyto skutečně onanoval, mohl se škrábat, jak uváděla jeho matka, proto věc byla odložena podle § 159a odst. 1 tr. řádu s tím, že nejde o podezření z trestného činu. Usnesení policejního orgánu o odložení věci státní zástupkyně považovala za zákonné, takže nevyužila oprávnění jej zrušit [viz § 174 odst. 2 písm. e) tr. řádu].

Honil si ho na hokeji podruhé

Pavel Kopyto si po prvním incidentu popsaném výše nedal pokoj. Druhý incident se stal v listopadu 2018, já kauzu od kolegyně přebírala až v roce 2019, od počátku jsem od ní ovšem věděla, že podobná věc již řešena byla a pro nedostatek důkazů došlo k odložení. V tomto případě se Pavla Kopyta povedlo usvědčit.

Dne 27. 11. 2018 Pavel Kopyto masturboval na hokeji, už zase. Stejně jako v předchozí věci jej viděli svědci, informovali pořadatele, zadrželi jej a předali policii. Téhož dne policejní orgán zahájil úkony trestního řízení pro přečin výtržnictví a začal věc prověřovat.

Bezprostředně po skutku byl Pavel Kopyto vyzván k podání vysvětlení. Události na hokeji popsál takto: *Jsem fanoušek hokejového klubu **** a chodím na každý zápas, který se hraje v *****. Protože jinak bych musel jezdit daleko. Dneska jsem*

šel na hokej s Lukášem A. a Petrem B. Oba jsou z K. a znám je ze školy. Na zápas jsme šli spolu. Chodím stále na stejné místo, máme tam místo pro tělesně postižené. Stáli jsme společně s klukama a fandili jsme. O přestávce jsem držel v ruce mobilní telefon a díval jsem se na obrázky holek. Na internetu jsem si našel fotky holek, které byly oblečené. Co dělali kluci, to nevím. Když jsem stál, měl jsem vytaženou látku z kalhot u poklopce v horní části u knoflíku. Tahal jsem si za látku. S pindíkem jsem nic nedělal, ani jsem si ho nevytáhoval z kalhot. Jenom jsem si tahal za látku u kalhot.

Na policejní stanici si pro něj opět přišla matka a na věc měla jasný názor. Zopakovala s čím se její syn lečí, omezení jeho svéprávnosti by mělo být řešeno, čeká na zprávu lékařky. Popsala, že se syn neprojevuje agresivně, občas ničí věci, když je naštvaný, neumí to ventilovat. Pamatuje si jen věci, o které má sám zájem, ostatní ne. Reaguje až na její pokyny, jinak vždy přízná to, co je mu říkáno, případně odsouhlasí to, co mu je říkáno, aniž by tomu porozuměl. Nervozita se u něj projevuje tak, že si drbe oblečení, i kalhoty. Takto reaguje při vypětí, neumí tyto situace přijmout jako normální člověk a vyjadřuje se tímto způsobem. Poškozuje své věci, jako jsou boty, rukávy, kalhoty. Dnes si na hokeji vybral kalhoty. Při dnešním hokejovém utkání, což je pro něho emoční utkání, si tedy drbal své kalhoty.

Matka Pavla Kopyta zcela odmítala, že by její syn na veřejnosti masturboval, a tudíž to logicky nechtěla jakkoliv řešit: *V minulosti jsme řešili, že v případě jeho nervozity si ruku strká do kapsy a vrtá s ní a současně intenzivně se kouše do rtu. Toto se snažím řešit náramkem, který by měl odvést jeho pozornost, tento však nyní nemá na sobě. Jinak syn není nikomu nebezpečný, to že by dnešního dne na hokejovém utkání onanoval odmítám (...)* Na závěr bych byla ráda, kdyby příště tuto věc řešil organizátor akce nejprve se mnou, jelikož syn chodí na místo pro tělesně postižené a s něčím takovým by mohli počítat.

V průběhu listopadu a prosince 2018 policejní orgán vyžádal vysvětlení od osob, které masturbaci podezřelého na stadionu přihlížely. Ke smůle Pavla Kopyta se tentokrát nejednalo jen o nepříjemně zaskočené diváky hokejového utkání, ale narazil také na městské policisty, kteří se neštíteli z blízka ověřit, co to tam ten kluk dělá. A tak se z podezřelého stal obviněný.

Strážník Ivan P. celý incident popsal takto: *Během první třetiny jsem stál s kolegou na schodech u vstupu na tribunu *****. Okolo 18:20 hodin k nám přišel mladší pán, který mně a kolegovi oznámil, že se v hledišti v sektoru ***** nachází osoba, jenž masturbuje a zároveň nám tuto osobu označil. Po tomto sdělení jsme s kolegou šli prověřit oznámení, kdy k této osobě jsme přistoupili zepředu. Na místě jsme zjistili, že se jedná o mladého muže, kdy tento měl na sobě obličknutou pánskou bundu černé barvy, přes kterou měl navlečený bílý dres hokejového klubu ****. (...) byl zutý, kdy své boty měl vedle sebe položené na zemi. Když jsme k mladému muži přistoupili, tak jsme si s kolegou všimli, že má rozepnutý zip u džínových kalhot, kdy si dále pravou rukou držel svůj ztopořený pohlavní orgán, kdy tento měl vystrčený ven skrze rozepnutý zip a masturboval. Já jsem osobně jeho pohlavní orgán viděl, konkrétně žalud. Tohoto muže jsme s kolegou dále vyzvali, aby zanechal*

svého jednání a následoval nás do vestibulu arény (...) Muž prokázal svoji totožnost průkazem ZTP, kdy v tomto byl zjištěn pan Pavel Kopyto.

Druhý městský policista Adam N. jeho výpověď potvrdil. Vypověděl, že k nim přišel svědek s jedním z pořadatelů a řekl jim, že: *v kotli je nějaký mladík, který má na sobě kšiltovku a má tam prý masturbovat, a že má u toho vyzuté boty.* Také strážník Adam N. jasně viděl, že Pavel Kopyto onanuje: *Mladík měl natažené nohy, měl vyzuté boty, u jeho kalhot měl rozepnutý poklopec a svoji pravou ruku měl strčenou za kalhoty a tou rukou masturboval, kdy bylo i částečně vidět, jak si tou rukou drží přirození.*

Masturbujícího mladíka si všimli Kamila D. (věk 16 let), Adriana K. (věk 15 let) a František S. (věk 19 let). Svědek František S. na něj upozornil městské policisty, kteří na místě byli kvůli zajištění pořádku.

Kamila D. v podaném vysvětlení popsala, jak si mladý muž před ně sednul na schody, vyzul si boty, vytáhl mobilní telefon, prohlížel si fotografie oblečených žen *a pravou rukou si rozepnul poklopec a strčil si ruku do kalhot. (...) pravou ruku měl v kalhotách, a to přímo v rozepnutém poklopci, a to až po zápěstí. (...) s touto prováděl pohyby a to různými směry jak nahoru či dolů tak ze strany na stranu. (...) neustále koukal do mobilu a okolí snad vůbec nesledoval.*

Adriana K. celý výjev popsala stejně jako její kamarádka, mimo jiné uvedla: *(...) u kalhot měl rozepnutý poklopec a v něm strčenou ruku, a to až po zápěstí a s touto rukou, pravou rukou dělal pohyby nahoru a dolů.*

František S. ve shodě s ostatními popsal, že se mladík vyzul, prohlížel si fotografie žen v mobilu a strčil si ruku do rozepnutého poklopec kalhot, kde prováděl jisté pohyby. František ale na rozdíl od ostatních měl dojem, že muž ruku *nestrčil pod trenky a vše další prováděl přes trenky.*

Celý incident byl zachycen na kamerových záznamech. Na videu šlo vidět, že Pavel Kopyto měl zuté boty, něco sledoval v mobilu a přitom byly patrné pohyby jeho dresu v oblasti rozkroku. Ve spojení s výpověďmi svědků by to v jakémkoliv jiném případě bylo víc než dost pro zahájení trestního stíhání pro přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. V tomto případě ovšem bylo nezbytné podezřelého podrobit znaleckému vyšetření.

Už z na počátku citovaného vysvětlení Pavla Kopyta je evidentní, proč nebylo možné případ uzavřít bez znaleckého zkoumání duševního stavu podezřelého. Pavel Kopyto byl v té době 26letý muž, vyjadřoval se však jako dítě a některé věci zjevně nechápal. Standardně znalecké zkoumání probíhá až po zahájení trestního stíhání, pokud jsou ovšem důvodné pochybnosti o přičetnosti osoby, je možné znalce přibrat již v prověřování. Policejní orgán přibral znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, který podezřelého vyšetřil, seznámil se s obsahem spisu a vypracoval znalecký posudek. Znalec konstatoval, že vlivem snížených rozumových schopností podezřelého byly jeho rozpoznávací a ovládací schopnosti sníženy měrou podstatnou, což vedlo k právnímu závěru o zmenšené přičetnosti Pavla Kopyta ve smyslu § 27 tr. zákoníku. Zmenšeně přičetný pachatel je trestně odpovědný, soud však k této okolnosti přihlíží při ukládání trestu (podrobněji viz § 40 tr. zákoníku).

Dozorová státní zástupkyně dospěla k závěru, že je dán důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 2 tr. řádu, neboť podezřelý není s ohledem na poruchu intelektu způsobilý se náležitě hájit. Matka mu zvolila obhájce. Následně dne 18. 3. 2019 policejní orgán vydal usnesení o zahájení trestního stíhání. Jedním z podkladů pro vydání tohoto usnesení byl zmiňovaný znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie. Proti usnesení o zahájení trestního stíhání Pavel Kopyto podal prostřednictvím svého obhájce stížnost. Namítal především, že disponuje lékařskou zprávou ošetřující psychiatricky, podle které jsou rozpoznávací a ovládací schopnosti obviněného zcela vymizelé. Takový závěr by svědčil o nepřičetnosti obviněného, a proto obhajoba požadovala, aby byl vypracován další znalecký posudek. Státní zástupkyně stížnost obviněného zamítla jako nedůvodnou. Vysvětlila, že ve znaleckém posudku neshledala žádné nedostatky a pro případný revizní znalecký posudek není důvod.

Obviněný Pavel Kopyto byl dne 12. 4. 2019 v přítomnosti svého obhájce k věci vyslechnut. Z protokolu o výslechu obviněného je patrné, že Pavel Kopyto nebyl schopen sám k věci souvisle vypovídat. Výslech osoby je standardně prováděn tak, že se nejprve vyslýchaný sám k věci vyjádří (monologická část výslechu) a až poté jsou mu kladeny otázky (dialogická část výslechu). Pavel Kopyto jen odpovídal na dotazy komisaře, cituji z protokolu: *Na dotaz komisaře, zda pochopil usnesení o zahájení trestního stíhání a co mu je kladeno za vinu uvádí, že pochopil, ale nečetl ho, četla ho maminka. Ví, že mu je kladeno za vinu, že se měl hrát s tím. Na otázku komisaře s čím, ukazuje na rozkrok a uvádí s kalhoty.*

Není schopen sám mluvit, pouze odpovídá na otázky. Na hokej jej přivezla maminka a šel na tribunu, kde lidi stojí a fandí hokejistům. Na otázku komisaře, ať popíše, co se na tom hokeji dělo uvádí, že si šel koupit pití a pak šel zpátky. Na otázku, co si šel koupit, uvádí, že kofolu. Na otázku co se dělo dál uvádí, že neví. Na dotaz zda tam byl sám, nebo tam měl nějakého kamaráda, uvádí, že Pepu C. Na otázku jestli tam byl celou dobu s ním, odpovídá, že jo. Dál si už nic nepamatuje.

Na otázku komisaře, zda si pamatuje, proč ho odvedli policisté, uvádí: Protože jsem si hrál. Na doplňující otázku jak si hrál, uvádí, že neví (...). Na dotaz komisaře, zda si hrál s bimbáskem uvádí, že ne. Na položenou otázku co tedy dělal, uvádí, že si nasazoval přívěšky, na doplňující otázku zvedá mikinu a ukazuje, že na pásku má přívěšek rybu. Na dotaz zda si drbal kalhoty, uvádí, že ne. Na otázku, zda komisaři k tomu ještě něco chce říci, uvádí: Ne dobrý.

Před skončením vyšetřování obhajoba předložila vlastní znalecký posudek k duševnímu stavu obviněného. Znalec obhajoby dospěl k závěru, že rozpoznávací a ovládací schopnosti obviněného byly v době činu vymizelé. Policejní orgán přesto věc předložil státní zástupkyni s návrhem na podání obžaloby.

K duševnímu stavu obviněného nyní existovaly dva znalecké posudky s odlišnými závěry. Diagnóza středně těžké mentální retardace byla sice stejná, v hodnocení míry narušení ovládacích a rozpoznávacích schopností obviněného v době činu se závěry znalců však rozcházel. Znalecký posudek obhajoby splňoval veškeré formální a materiální náležitosti, bylo nutné jej brát v potaz jako plnohodnotný posudek (viz § 110a tr. řádu). Případ jsem vrátila policejnímu orgánu s tím, že jelikož

máme k duševnímu stavu obviněného dva rovnocenné znalecké posudky s rozdílnými závěry, je třeba opatřit revizní znalecký posudek.

Znalecký ústav (věhlasná psychiatrická léčebna) zpracoval revizní znalecký posudek. Jak taková revize probíhá? Obviněný byl opět vyšetřen, znalci se seznámili s trestním spisem, zdravotnickou dokumentací obviněného a oběma dosud zpracovanými znaleckými posudky. Verdikt byl jasný: středně těžká mentální retardace, narušený intelekt ve všech oblastech. Podstatné závěry znaleckého ústavu mi dovoluji citovat: *Adekvátní by bylo omezení svéprávnosti posuzovaného pro většinu právních jednání k ochraně zájmů posuzovaného, neboť je naivní, snadno zmanipulovatelný a zneužitelný ostatními lidmi. Nedokáže domýšlet následky svého jednání. (...) Shodujeme se s MUDr. **** (znalcem obhajoby) v hodnocení rozpoznávacích schopností ve vztahu k prošetřovanému právnímu jednání. Tyto byly vymizelé. Posuzovaný není schopen účasti na trestním řízení pro duševní poruchu, která je trvalá, neboť nechápe smysl trestního řízení. Nechápal by ani smysl případně uloženého trestu. (...) U posuzovaného pochopitelně je vyšší pravděpodobnost opakování obdobného jednání. (...) Pokud jednání, kterého se dopustil je škodlivé a společensky nebezpečné, pak doporučujeme uložit ochranné léčení psychiatrické v ambulantní formě. Na druhé straně léčebné možnosti ovlivnit mentální retardaci se omezují na léčení případných doprovodných příznaků, jako jsou eventuální poruchy chování, případná agresivita, sexuální odbržděnost apod. Vlastní mentální retardaci léčit nelze.*

Závěry revizního znaleckého posudku se staly podkladem pro zastavení trestního stíhání Pavla Kopyta. Usnesením ze dne 31. 10. 2019 jsem rozhodla o zastavení jeho trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. e) tr. řádu, neboť nebyl v době činu pro nepřičetnost trestně odpovědný. Zastavením trestního stíhání v takových případech práce státního zástupce a následně soudu ovšem zdaleka nekončí. V případě Pavla Kopyta bylo nutné vyřešit dvě věci – omezení jeho svéprávnosti a uložení ochranného léčení.

Omezením svéprávnosti se zabývá státní zástupce se specializací na netrestní agendu. Kolegyni jsem předala výpovědi učiněné v průběhu přípravného řízení Pavlem Kopytem a jeho matkou, lékařské zprávy a všechny znalecké posudky, které jsme měli k dispozici. Státní zástupkyně následně k soudu podala návrh na omezení svéprávnosti Pavla Kopyta, který soud projednal a vyhověl mu.

O návrhu na uložení ochranného léčení rozhoduje taktéž soud. Návrh na uložení ochranného psychiatrického léčení v ambulantní formě jsem odůvodnila tím, že jednání obviněného pro jeho nepřičetnost v době činu nelze trestně stíhat a uložit mu trest vedoucí k nápravě, zároveň však hrozí recidiva onanie na veřejnosti. Samotnou duševní poruchu, kterou obviněný trpí, sice léčit nejde, ovšem znaleckým ústavem zmiňovanou sexuální odbržděnost, která je u obviněného doprovodným jevem mentální retardace, léčit lze.

Považovala jsem za logické a vcelku jasné, že když obviněný nebude za své jednání nijak potrestán, je třeba mu uložit ochranné léčení. Při veřejném zasedání konaném v prosinci 2019 se ukázalo, že matka obviněného tento názor rozhodně nesdílí. Obviněný nesouhlasil se čtením posudku znaleckého ústavu a trval na výslechu jednoho ze znalců, kteří se na zpracování znaleckého posudku podíleli.

Veřejné zasedání bylo za tímto účelem odročeno. Znovu jsme se sešli v lednu 2020. Znalkyně, slyšena prostřednictvím videokonference, stvrdila závěry uvedené v posudku. Uvedla, že je možné regulovat projevy mentální retardace v podobě poruch chování, agresivity nebo sexuální odbržděnosti, a to léčbou medikamenty nebo sledováním obviněného spočívajícím v kontrolách a pohovorech u lékaře.

Ze strany obhajoby bylo namítáno, že onanie mentálně retardované osoby na veřejnosti není dostatečně společensky škodlivá, aby byla trestným činem. Obhájkyně dokonce u veřejného zasedání předčítala z komentáře, což se často nevidí (platí totiž, že soud zná právo). Soud stejně jako státní zástupkyně dospěl k opačnému závěru a poukázal mimo jiné na to, že hokejové zápasy často sledují také nezletilé děti. Okresní soud obviněnému uložil ochranné léčení, jak jsem navrhovala. Proti jeho usnesení si obviněný podal stížnost.

Ve stížnosti obviněného se uvádělo, že uložením ochranného léčení se pro něj nic nezmění, neboť na léčbu již dobrovolně dochází, není proto účelné léčbu nařizovat. Dále obhajoba poukazovala na to, že se nechoval agresivně a jeho veřejnou onanii nelze považovat za závažnější útok na zájmy chráněné trestním zákoníkem. Stížnost byla relativně obsáhlá, zde pouze parafrázuji nejdůležitější body. O stížnosti obviněného rozhodoval krajský soud a dle očekávání ji zamítl, stalo se tak v únoru 2020. Krajský soud zopakoval, že masturbace na veřejnosti je hrubou neslušností a s ohledem na riziko recidivy u obviněného a nemožnost jej pro nepřičetnost potrestat, přisvědčil závěrům státní zástupkyně a okresního soudu o nutnosti ochranného léčení. K námitce obhajoby, že není nutné nařizovat léčbu, když tato již probíhá, pak uvedl, že dobrovolná léčba je soukromoprávním vztahem, pakliže se osoba dopustí činu jinak trestného, nastupuje na scénu stát, který je povinen na takové jednání reagovat. Nelze tedy z tohoto pohledu vytýkat státní zástupkyni pokud (i za existence dosavadní léčby) podala návrh na uložení ochranného léčení, aby tak stát touto formou (včetně reálné možnosti kontroly tohoto léčení) ingeroval v celospolečenském zájmu do vzniklé situace.

Obviněný proti rozhodnutí krajského soudu podal dovolání. Nejvyšší soud v červenci 2020 dovolání odmítl. Mimo jiné ve svém rozhodnutí vyzdvihl úvahu nalézacího soudu o nezletilých dětech, které mohly masturbujícího obviněného sledovat. Na jeho jednání ostatně upozornily dívky ve věku 15 a 16 let. Nejvyšší soud uzavřel, že s ohledem na absenci náhledu obviněného a jeho neschopnost sám projevy onanie na veřejnosti ovládat, bylo zapotřebí na zjištěné výtržnické jednání reagovat prostředky trestního práva, vzhledem k nepřičetnosti obviněného uložením ochranného léčení.

Honil si ho na autobusové zastávce

Poměrně zábavný byl také případ zloděje vína, cukrovinek a exhibicionisty Miroslava Pijáka. Jeho trestní stíhání pro skutek spočívající v odcizení vína a více jak 200 kusů cukrovinek a také skutek spočívající v masturbaci před místním obchodem bylo zastaveno, jelikož obviněný byl v době činu nepřičetný.

Exhibicionismus obviněného byl popsán takto: *v blíže neurčené době od 08:30 hodin do 10:00 hodin dne 19. 9. 2018 na autobusové zastávce v centru obce N. poté, co opustil místní obchod s potravinami, si stáhl kraťasy, zcela obnažil své přirození a počal pravou rukou onanovat, přičemž vulgárně reagoval na upozorňování místních obyvatel pro nevhodnost svého chování.*

Miroslav Piják v postavení obviněného k věci uvedl, že jel vlakem z O. směrem na P. a nejspíše v obci N. byl vyloučen z přepravy. K tomu mohlo dojít dne 19. 9. 2018, který je uveden v usnesení o zahájení trestního stíhání. Neměl peníze a měl hlad, chtěl v krámku ukrást jídlo a pivo, což se mu nepodařilo. Šel na zastávku autobusu, nic nejelo, tak šel pryč. Neví, co jej to napadlo, za místní zastávkou si stáhl kraťasy a *prostě si ho zde venku vyhonil.* Nějaká paní na něj křičela, v klidu jí odpověděl, už neví co. Potom, *co se udělal,* šel pryč. Chytila jej policie, byl u výsledku a pak šel pěšky přes nějaké vesnice, potřeboval se dostat domů. Víc si nepamatuje. V úvodní části výslechu, kdy se vyslyšající policista standardně ptá na zdravotní stav a užívání drog obviněný zmínil, že se léčil na psychiatrii a občas si zakouří trávu, nic víc.

Důkazně byla věc nekomplikovaná, při jednotlivých dílčích útocích krádeže obviněného vždy někdo přistihl, usvědčovaly jej výpovědi pracovníků ostrahy a prodavaček. Škoda ve výši celkem 5 606 Kč byla vyčíslena odbornými vyjádřeními a pokladními doklady.

Při onanii obviněného zahlédli celkem 3 lidé. Prodavačka v obchodě v N. v rámci podaného vysvětlení uvedla, že jej viděla onanovat na rohu autobusové zastávky. Poté se vrátila do obchodu pro mobil, a když znovu vyšla, obviněný uskočil za zastávku a vyšel na chodník již oblečený. Řekla mu, ať se sebere a odejde pryč, že tady chodí lidé. On jí na to odpověděl, ať vypadne. Další dva svědci shodně popsali, že obviněného viděli u zastávky onanovat, měl stažené kraťasy a vytažené přirození, onanoval pravou rukou. Prodavačka na něj křičela, ať *se sebere a vypadne,* že okolo chodí lidé s dětmi a že zavolá policii. Obviněný odpověděl, ať *vypadne sama a policii klidně zavolá.*

K duševnímu stavu obviněného byl zpracován znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a sexuologie. Znalkyně dospěla k závěru, že Miroslav Piják byl v době činu ve stavu akutní ataky schizofrenní psychózy. Jeho ovládací schopnosti byly zcela vymizelé, rozpoznávací schopnosti podstatně snižené. Pobyt obviněného na svobodě byl z psychiatrického hlediska podle znalkyně nebezpečný, když schizofrenní psychóza byla u obviněného tehdy pouze částečně kompenzována absolvovanou ústavní léčbou. Obviněný na tuto závažnou duševní poruchu neměl v době znaleckého zkoumání dostatečný náhled, nadto byl závislý na návykových látkách – pervitinu a marihuaně. Dosud nedokázal abstinentovat déle než 14 dní. Další porušení abstinence s sebou nese velké riziko relapsu. Nyní, když u obviněného propukla závažná schizofrenní psychóza a jeho osobnost je s defektem, je jeho schopnost abstinentovat od drog podstatně omezena. Znalkyně proto navrhovala uložení ochranného psychiatrického léčení v ústavní formě.

Na základě výše uvedených informací jsem dospěla k závěru, že obviněný byl v době spáchání činu nepřičetný a jeho trestní stíhání jsem usnesením ze dne 7. 5. 2019

zastavila podle § 172 odst. 1 písm. e) tr. řádu. Následně jsem podala k soudu návrh na uložení ochranného léčení. Rozhodnutí státního zástupce o zastavení trestního stíhání může do 3 měsíců od jeho právní moci zrušit nejvyšší státní zástupce (viz § 174a tr. řádu). V tomto případě nejvyšší státní zástupce využil svého oprávnění a mé usnesení zrušil dne 3. 7. 2019. Poukázal na to, že obviněný byl v jiné trestní věci (na opačném konci republiky) odsouzen pro pokus znásilnění a v tomto případě byl shledán příčetným. Ze závěrů znalkyně vyplynulo, že užívá nejen marihuanu, ale je závislý také na pervitinu. Je proto na místě obviněného doslechnout k tomu zda a jaké drogy užil před spácháním činu. A poté doplnit znalecký posudek tak, aby bylo zjištěno, zda si obviněný schizofrenní ataky nepřivodil užíváním drog, mohl by se totiž dopustit trestného činu opilství podle § 360 odst. 1 tr. zákoníku.

Nejprve jsem byla nucena vzít zpět návrh na uložení ochranného léčení. Poté jsem věc vrátila policejnímu orgánu k doplnění s pokynem, aby byl doslechnut obviněný a doplněn znalecký posudek. Pro jistotu jsem otázky pro obviněného a posléze také pro znalkyni sama sepsala. Zjistit, zda a kdy obviněný před činem užil drogy, bylo dost problematické, krádeží se dopouštěl de facto po celý podzim 2018, těžko by si pamatoval, kdy si co vzal. Obviněný nicméně stejně v létě 2018 už odmítl k věci vypovídat, od své advokátky věděl, že může dopadnout jedině hůř.

Neměli jsme tedy k dispozici informace o tom, kdy obviněný Miroslav Piják užíval drogy, přesto byl zadán doplněk znaleckého posudku. Znalkyni jsme upozornili na pro nás novou informaci, že v jiné trestní věci byl obviněný shledán příčetným a jednoduše jsme chtěli vědět, jak je to možné, zda pro to existuje nějaké přijatelné vysvětlení.

Znalkyně se seznámila se znaleckým posudkem, který byl na obviněného zpracován v kauze pokusu znásilnění ze dne 4. 2. 2018. Pokus znásilnění tedy předcházel naší trestní věci. V únoru 2018 Miroslav Piják ještě byl schopen se ovládat a rozpoznat protiprávnost činu. Jeho duševní stav se však poté (po únoru 2018) vyvíjel významně nepříznivě. V červenci 2018 totiž odešel z terapeutické komunity, a to byl zlom. Začal opět zneužívat drogy a zhoršilo se jeho psychotické onemocnění. Schizofrenie u obviněného Miroslava Pijáka propukla někdy v létě roku 2018. Obviněný posléze kradl, onanoval před obchodem a od 19. 10. 2018 byl psychiatricky hospitalizován. Schizofrenie u obviněného přetrvávala i během hospitalizace, přestože byl nucen abstinovat. Znalkyně objasnila, že zneužívání nealkoholových návykových látek mělo příčinnou souvislost s propuknutím schizofrenní psychózy u obviněného, nicméně schizofrenní psychózou mohou onemocnět i osoby mnoho let abstinující od návykových látek. U většiny závislých osob schizofrenní psychóza jako taková nepropukne v důsledku abusu drog. Drogy jsou provokačním faktorem, který může a nemusí u konkrétní osoby vyprovokovat psychózu schizofrenního okruhu.

V období od července 2018 až do 19. 10. 2018 obviněný drogy užíval, když na ně měl finanční prostředky. Obviněný znalkyni dokonce řekl, že v minulosti vydržel abstinovat nejdéle 14 dní. Od doby, kdy u obviněného propukla schizofrenní psychóza (léto 2018) byla jeho schopnost odříci si užití návykové látky podstatně

snížená až zcela vymizelá. Miroslav Piják podle znalkyně znal účinky nealkoholových drog na svůj organismus. Věděl, že u něj drogy v minulosti způsobily různé poruchy chování a také toxické psychotické ataky, nicméně nemohl předpokládat, že u něj dojde k vývoji schizofrenie.

Znalkyně setrvala na svém původním závěru, že v době, kdy se Miroslav Piják měl dopustit série krádeží a obnažování, byly jeho ovládací schopnosti v důsledku akutní ataky schizofrenní psychózy zcela vymizelé, jeho rozpoznávací schopnosti byly podstatně snížené.

V listopadu 2019, kdy jsem ve věci Miroslava Pijáka znovu rozhodovala, měl stále čistý Trestní rejstřík. Vyžádala jsem si proto rozsudek Okresního soudu v ***** ze dne 31. 7. 2019, č. j. ****, který tehdy ještě nebyl pravomocný. Z rozsudku vyplývalo odsouzení Miroslava Pijáka pro zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, tohoto trestného činu se obviněný Miroslav Piják měl dopustit dne 4. 2. 2018, tedy ještě předtím, než u něj podle zjištění znalkyně propukla schizofrenie.

Následně jsem znovu rozhodla o zastavení trestního stíhání Miroslava Pijáka pro nepřičetnost. Bylo vyloučeno, že by mohl být postaven před soud pro trestný čin opilství. Obviněný k věci odmítl znovu vypovídat, takže se procesně použitelným způsobem nevyjádřil k tomu, zda byl v době činu pod vlivem nealkoholových drog, resp. kdy naposledy před krádežemi a obnažováním užil drogy. Výpověď obviněného učiněná v rámci znaleckého zkoumání nemůže být použita jako důkaz.

Obviněný v rozhodné době nebyl testován na přítomnost nealkoholových návykových látek v organismu. Nešlo proto bez jeho vyjádření potvrdit ani vyloučit, že byl ovlivněn drogami. Je velmi pravděpodobné, že obviněný jako osoba závislá na drogách, drogy v době, kdy se dopouštěl trestné činnosti, užil. Pravděpodobnost však v trestním právu nestačí, musíme mít prakticky jistotu – vědět bez důvodných pochybností.

Nebylo postaveno na jisto, zda schizofrenie u Miroslava Pijáka propukla v důsledku zneužívání drog. Pokud by tomu tak prokazatelně bylo, mohl by být obviněn z opilství. Podstatný byl také závěr znalkyně, že obviněný nemohl takový vývoj událostí předpokládat a nadto si ani nebyl schopen drogy odříci, resp. tato jeho schopnost byla podstatně snížená až vymizelá. Ani v případě, že bychom měli procesně použitelným způsobem doložit, že Miroslav Piják byl pod vlivem drog, nebylo by možné jej obvinít z opilství, pokud si užití drog nedokázal odříct. Pro naplnění znaků opilství podle § 360 odst. 1 tr. zákoníku je nutné, aby se dotýčný do stavu nepřičetnosti přivedl zaviněně, tedy dobrovolně. Je-li někdo natolik závislý, že si nedokáže pomoci, nejde o dobrovolné požití drog.

Tentokrát moje rozhodnutí o zastavení trestního stíhání Miroslava Pijáka již obstálo. Návrh na uložení ochranného opatření jsem znovu nepodávala, obviněnému totiž bylo uloženo ústavní ochranné léčení v kauze pokusu znásilnění.